

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาการจักกิจกรรมเสริมหลักสูตร ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร ที่โรงเรียนจัดขึ้นในปีการศึกษา 2527 โดยมีรายละเอียดของวัตถุประสงค์และวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประเภทกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ส่งเสริมลักษณะความเป็นพลเมืองดี ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาวิธีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ส่งเสริมลักษณะความเป็นพลเมืองดี ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ส่งเสริมลักษณะความเป็นพลเมืองดี ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร
4. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ที่ส่งเสริมลักษณะความเป็นพลเมืองดี ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 422 โรงเรียน แยกตามลักษณะพื้นที่ตั้งโรงเรียน เป็นเขตชั้นใน และเขตชั้นนอก แยกตามขนาด ใหญ่ กลาง เล็ก จึงมีรายละเอียดต่อไปนี้

- 1.1 จำนวนโรงเรียนแยกตามพื้นที่ตั้งและขนาดของโรงเรียน

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนโรงเรียน จำแนกตามลักษณะพื้นที่ตั้ง และขนาดโรงเรียน

พื้นที่ตั้ง	ขนาด			รวม
	ใหญ่	กลาง	เล็ก	
เขตชั้นใน	32	51	43	126
เขตชั้นนอก	51	77	168	269
รวม	83	128	211	422

1.2 การเลือกตัวอย่างประชากรตามลักษณะการให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารหรือผู้ช่วยผู้บริหาร และครูผู้สอนมีส่วนร่วมหรือได้รับมอบหมายในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยกำหนดอัตราส่วนไว้ดังนี้

- ผู้บริหารโรงเรียนละ 1 คน
- ครูผู้สอนโรงเรียนละ 1 คน
- รวมทั้งสิ้น 2 คน

1.3 การสุ่มตัวอย่างประชากร ซึ่งได้แก่โรงเรียนทั้งสิ้น 422 โรงเรียน ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างประชากรโดยใช้ตารางสุ่มของ เครจิชและมอร์แกน (Krejcie and Morgan 1970: 607-610) ได้ตัวอย่างประชากร 201 โรงเรียน จึงจะแยกรายละเอียดตามลักษณะพื้นที่ตั้งและขนาดของโรงเรียนในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนโรงเรียนและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะพื้นที่ตั้งและขนาดโรงเรียน

พื้นที่ตั้ง	ขนาดใหญ่		กลาง		เล็ก	
	จำนวน	กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน	กลุ่มตัวอย่าง
เขตชั้นใน	32	15	51	24	43	21
เขตชั้นนอก	51	24	77	37	168	80
รวม	83	39	128	61	211	101

ได้กลุ่มตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น 201 โรงเรียน

1.4 จำนวนจำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากรแยกตามพื้นที่ตั้งโรงเรียน และแยกตามขนาดของโรงเรียน ได้จำนวนผู้บริหารและครูดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะพื้นที่และขนาดโรงเรียน

พื้นที่ตั้ง	ขนาด			รวม
	ใหญ่	กลาง	เล็ก	
เขตชั้นใน	30	48	42	120
เขตชั้นนอก	48	74	160	282
รวม	78	122	202	402

ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 402 คน

1.5 คำนวนจำนวนตัวอย่างประชากร เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ โดยกำหนด 25% ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากร (บุญธรรม กิจปรีคาบวิสุทธิ 2523: 39) ได้จำนวนโรงเรียน 50 โรงเรียน เมื่อแยกตามลักษณะของการให้ข้อมูล ดังนี้

-ผู้บริหาร	50 คน
-ครู	50 คน
รวมทั้งสิ้น	100 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสำรวจ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

2.1 แบบสำรวจประเภทกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดภายในโรงเรียนประถมศึกษา เป็นคำถามผู้บริหารโรงเรียนโดยเฉพาะ

2.2 แบบสอบถามเป็นคำถามผู้บริหารและครูในแต่ละโรงเรียน เกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรม ผลการจัด และปัญหา อุปสรรค ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ซึ่งมีลักษณะเหมือนกัน

2.3 แบบสัมภาษณ์ เป็นคำถามผู้บริหารและครู เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพิ่มเติม ซึ่งมีลักษณะเหมือนกับแบบสอบถาม

การสร้างแบบสำรวจ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ได้จากการศึกษาค้นคว้า เอกสาร และงานวิจัย ตลอดจนบทความ ตำราต่าง ๆ โดยผู้วิจัยจะสร้างแบบสำรวจ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ขึ้น แล้วนำไปให้ผู้ชำนาญการและผู้เชี่ยวชาญอ่านวิจารณ์ และเสนอแนะทั้งคำานเนื้อหา สำนวน ภาษาที่ใช้ หลังจากนั้นนำแบบสำรวจ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุง แก้ไข ความข้อวิจารณ์และเสนอแนะ เมื่อเสร็จสมบูรณ์แล้วจึงนำแบบสำรวจ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ไปใช้และเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เลือกไว้ในการศึกษาวิจัย

ลักษณะของแบบสำรวจ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ มีดังนี้

1. แบบสำรวจ เป็นแบบคำถามเกี่ยวกับประเภทกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จัดในโรงเรียนประถมศึกษา ในปีการศึกษา 2527 ประกอบด้วยกิจกรรม 10 ประเภท

ลักษณะคำถาม กำหนดให้เลือกตอบ (check-list) และปลายเปิด (open-ended)

2. แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ตำแหน่ง หน้าที่ วุฒิ และประสบการณ์ และสภาพทั่วไปของโรงเรียน ได้แก่ ขนาดอาคารเรียน หน่วยงานที่อยู่ ตลอดจนบริเวณใกล้เคียงพื้นที่ตั้งของโรงเรียน มีลักษณะคำถามกำหนดให้เลือกตอบ (check-list)

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ที่ส่งเสริมลักษณะความเป็นพลเมืองดี ประกอบด้วย 6 เรื่องย่อย และเป็นวิธีการจัดจริงในปีการศึกษา 2527 มีลักษณะคำถาม กำหนดให้เลือกตอบ (open-ended) และเรียงลำดับความสำคัญ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะความเป็นพลเมืองดีที่ได้จากการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ในโรงเรียนประถมศึกษา ประกอบด้วยลักษณะความเป็นพลเมืองดี 36 ประการ และประเภทกิจกรรมที่จัดในโรงเรียน 10 ประการ มีลักษณะกำหนดให้พิจารณาหน้าหนักของการเกิดแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ที่เกิดขึ้นในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรทั้ง 6 ด้าน ตามวิธีการจัด มีลักษณะคำถาม กำหนดให้เลือกตอบ

3. แบบสัมภาษณ์ เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานวิธีการจัดกิจกรรมการช่วยเหลือสนับสนุน องค์ประกอบการจัดกิจกรรม การประเมินผลกิจกรรม ซึ่งมีลักษณะคำถามแบบเลือกตอบและปลายเปิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมสำรวจประเภทกิจกรรม ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยขอความร่วมมือจากหน่วยงานต้นสังกัด พร้อมกับส่งแบบสำรวจไปยังโรงเรียนต่าง ๆ โดยผ่านงานศึกษาธิการเขต ร่วมประสานงานให้และกำหนดให้ผู้บริหารกรอกแบบสำรวจประมาณ 1 สัปดาห์ แล้วส่งคืนผู้วิจัยโดยทางไปรษณีย์ ผู้วิจัยส่งแบบสำรวจไปทั้งหมด

จำนวน 63 ฉบับ ใ้รับคืน จำนวน 46 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 73.01 ของแบบสำรวจที่ส่งไปทั้งหมด ในจำนวนนี้แบบสำรวจสมบูรณ์ทั้งสิ้น ซึ่งแยกตามขนาดของโรงเรียนได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนร้อยละเกี่ยวกับการส่ง-คืนแบบสำรวจ

ขนาดโรงเรียน	ส่งไป		รับคืน ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	
ใหญ่	18	16	88.88
กลาง	23	15	65.21
เล็ก	22	15	68.18
รวม	63	46	73.01

จากตารางที่ 4 จำนวนผู้ตอบแบบสำรวจทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 73.01 โรงเรียนขนาดใหญ่ ร้อยละ 88.88 โรงเรียนขนาดกลาง ร้อยละ 65.21 โรงเรียนขนาดเล็ก ร้อยละ 68.18

2. การเก็บรวบรวมแบบสอบถาม ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากต้นสังกัดและศึกษาเขต ในการแจกแบบสอบถามตามรายชื่อกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ ได้แก่ ผู้บริหารและครู ใช้แบบสอบถามคนละฉบับ แต่ละฉบับมีลักษณะเหมือนกัน ใช้เวลากรอกข้อมูลทั้งสิ้น 40 วัน และส่งคืนที่งานศึกษาธิการเขต ต่อจากนั้นผู้วิจัยเก็บรวบรวมจากเขตกู้ยตนเอง ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปทั้งหมด จำนวน 402 ฉบับ ใ้รับคืนจำนวน 332 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 82.58 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด การส่งแบบสอบถามและการรับคืนแยกตามเขตจะเห็นรายละเอียดตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5 แสดงจำนวนร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืนแยกตามเขต

เขต	ส่งไป	รับคืน	ร้อยละ
1. พระนคร	10	10	100.00
2. ป้อมปราบศัตรูพ่าย	4	2	50.00
3. ปทุมวัน	6	6	100.00
4. บางรัก	4	4	100.00
5. สัมพันธวงศ์	2	2	100.00
6. พญาไท	4	4	100.00
7. กุสุมิต	16	12	75.00
8. ยานนาวา	16	14	87.50
9. พระโขนง	48	44	91.66
10. บางเขน	32	28	87.50
11. บางกะปิ	30	20	66.66
12. คลองสาน	6	6	100.00
13. ธนบุรี	18	16	88.88
14. ภาษีเจริญ	20	12	60.00
15. บางขุนเทียน	34	34	100.00
16. บางกอกน้อย	24	24	100.00
17. คลิ่งชัน	22	20	90.90
18. บางกอกใหญ่	6	6	100.00
19. หนองแขม	6	4	66.66
20. มีนบุรี	28	18	64.28
21. ลาดกระบัง	16	10	62.50
22. หนองจอก	34	26	76.47
23. ราชบุรีบูรณะ	12	8	66.66

ตารางที่ 5 (ต่อ)

เขต	ส่งไป	รับคืน	ร้อยละ
24. ห้วยขวาง	4	2	50.00
รวม	402	332	82.58

3. การเก็บรวบรวมแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์ด้วยตนเองทั้งหมด ตามวัน เวลาที่นัดหมาย ตามรายชื่อโรงเรียนที่กำหนดไว้ โดยผู้วิจัยขอความร่วมมือจากผู้บริหารและครู ซึ่งรายละเอียดในการเก็บรวบรวมข้อมูลถึงรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนร้อยละการสัมภาษณ์แยกตามขนาดของโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	จำนวนทั้งหมด	สัมภาษณ์จริง	
		จำนวน	ร้อยละ
ใหญ่	20	20	100
กลาง	30	30	100
เล็ก	50	34	68.00
รวม	100	84	84.00

จากตารางที่ 6 จำนวนให้คำสัมภาษณ์โรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลาง คิกเป็นร้อยละ 100 ส่วนขนาดเล็กคิกเป็นร้อยละ 68.00 รวมทั้งสิ้นที่ผู้ให้การสัมภาษณ์ คิกเป็นร้อยละ 84.00

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้จัดทำดังนี้

1. แบบสำรวจ ที่ได้รับคืนทั้งหมดทำการวิเคราะห์ดังนี้
ข้อมูลเกี่ยวกับประเภทกิจกรรมเสริมหลักสูตร ที่จัดจริงในโรงเรียน
ประถมศึกษา วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่และร้อยละ นำเสนอในรูปตารางประกอบ
คำบรรยาย โดยกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาไว้ดังนี้

76-100	หมายความว่า	กิจกรรมที่ได้รับการจัดมากที่สุด
51-75	หมายความว่า	กิจกรรมที่ได้รับการจัดมาก
26-50	หมายความว่า	กิจกรรมที่ได้รับการจัดน้อย
1-25	หมายความว่า	กิจกรรมที่ได้รับการจัดน้อยที่สุด
0	หมายความว่า	กิจกรรมที่ไม่ได้รับการจัดเลย

2. แบบสอบถาม ที่ได้รับทั้งหมดทำการวิเคราะห์ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามและ
สภาพทั่วไปของโรงเรียน วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่และร้อยละ เสนอในรูปตาราง
ประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ส่งเสริม
ลักษณะความเป็นพลเมืองดี ในปีการศึกษา 2527 ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1) การวางแผนการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
- 2) การกำหนดจุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
- 3) วิธีดำเนินงานการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
- 4) การควบคุมดูแลการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
- 5) การประสานงานส่งเสริมและสนับสนุนการจัดกิจกรรม
เสริมหลักสูตร
- 6) การประเมินผลการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่และร้อยละ นำเสนอในรูปตารางประกอบ

คำบรรยาย

ตอนที่ 3 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู เกี่ยวกับลักษณะความเป็นพลเมืองดี จากการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ในโรงเรียนประถมศึกษา วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในแต่ละลักษณะพลเมืองดีและแต่ละกิจกรรมนำเสนอในรูปตารางและประกอบคำบรรยาย

ส่วนการใช้น้ำหนักของคะแนนในแต่ละลักษณะความเป็นพลเมืองดีในแต่ละกิจกรรมนั้น ได้กำหนดค่าของคะแนนไว้ดังนี้คือ

1. กิจกรรมใดที่จัดแล้ว ผู้ตอบเห็นว่าจะก่อให้เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองดีในข้อใด "มากที่สุด" ให้น้ำหนักเป็น 4 คะแนน
2. กิจกรรมใดที่จัดแล้ว ผู้ตอบเห็นว่าจะก่อให้เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองดีในข้อใด "มาก" ให้น้ำหนักเป็น 3 คะแนน
3. กิจกรรมใดที่จัดแล้ว ผู้ตอบเห็นว่าจะก่อให้เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองดีในข้อใด "น้อย" ให้น้ำหนักเป็น 2 คะแนน
4. กิจกรรมใดที่จัดแล้ว ผู้ตอบเห็นว่าจะก่อให้เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองดีในข้อใด "น้อยที่สุด" ให้น้ำหนักเป็น 1 คะแนน
5. กิจกรรมใดที่จัดแล้ว ผู้ตอบเห็นว่าไม่ก่อให้เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองดีในข้อใด ให้น้ำหนักเป็น 0 คะแนน

ในการคำนวณผลที่ได้จากค่าเฉลี่ย ได้ใช้เกณฑ์ดังนี้คือ

3.51-4.00	หมายความว่า	เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองดีในระดับ "มากที่สุด"
2.51-3.50	หมายความว่า	เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองดีในระดับ "มาก"
1.51-2.50	หมายความว่า	เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองดีในระดับ "น้อย"
0.51-1.50	หมายความว่า	เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองดีในระดับ "น้อยที่สุด"
0-0.50	หมายความว่า	ไม่เกิดลักษณะความเป็นพลเมืองดี

ตอนที่ 4 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ส่งเสริมลักษณะความเป็นพลเมืองดี วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่และร้อยละ นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย ซึ่งอยู่ร่วมกับผลการวิจัยตอนที่ 2

3. แบบสัมภาษณ์ ที่เก็บรวบรวมมาทั้งหมดวิเคราะห์

3.1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับรายละเอียดของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์และข้อมูลการสัมภาษณ์อื่น ๆ วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่และร้อยละ เสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

3.2 วิธีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร การสนับสนุนองค์ประกอบการจัดกิจกรรมและการประเมินผล วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่และร้อยละ เสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

ในการคำนวณค่าสถิติในแบบสอบถามทั้ง 4 ตอน ใช้โปรแกรม สถิติสำเร็จรูปของคอมพิวเตอร์ SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) ณ สถาบันบริการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าร้อยละ โดยใช้สูตร

$$\text{ร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนผู้ตอบคำถาม} \times 100}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

จากที่กล่าวมาทั้งหมดข้างต้น เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิธีดำเนินการวิจัย ส่วนรายละเอียดของการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะได้นำเสนอในบทที่ 4 ต่อไป